

Lektion 12

Auszug aus dem Kinderbuch ដីស (Kreide) von Frederick Lipp

យប់ នោះ នៅ ពេល ដែល ពន្លឺព្រះចន្ទ ... ចូល តាម ចន្លោះ (cnjlÖ)
មុខ របស់ អមរា (Amara) នាង សុបិន ឃើញ ពាក្យ (Bakjy) ទី មួយ
ដែល នាង នឹង រៀន សរសេរ លើ ក្តារ ឆ្នួន នៅ ថ្ងៃ ស្អែក ។

ប្រហែល ជា ពាក្យ „ ស្ករត្នោត, ប្រចៀវ, ពស់, អរគុណ, ពុក, ម៉ែ,
តា យាយ រឺក៏ប្រហែល ជា អមរា ... „

អមរា តែង តែ ចង់ រៀន សរសេរ ឈ្មោះ (QjmÖ)
របស់ នាង ណាស់ ។

*An jenem Abend, zur Zeit als das Mondlicht eintrat durch die Ritzen von
Amaras Moskitonetz, träumte das Mädchen von dem ersten Wort, das sie
lernen würde, morgen auf die Tafel zu schreiben.*

*Vielleicht ist das Wort: „Palmenzucker, Fledermaus, Schlange, Danke, Vater, Mutter,
Großvater, Großmutter oder vielleicht Amara?“*

Amara wollte (immer) nur (sehr) lernen ihren Namen zu schreiben.

Auch bei einem „einfachen“ Text fehlen einem manchmal die Worte, vor allem dann,
wenn alles zusammenhängend geschrieben ist. Es ist also ratsam, die Wortgrenzen zu
markieren. Sicher werden Ihnen die folgenden Vokabeln willkommen sein, oder ?

ពន្លឺ puənlö: *Licht, Beleuchtung,*

ពន្លឺ ព្រះចន្ទ puənlö: *preahcan Mondlicht*

ព្រះ pre'əH *Gott, göttlich, wunderbar*

ចន្ទ can *Mond* (eigentlich ព្រះ ចន្ទ)

Vgl. die folgende Übersicht für Wörter mit ព្រះ

ព្រះ	prəəh	Gott
ព្រះចន្ទ	prəəh can	Mond
មានដំណាលថា	miəŋ dom nal tha:	es war einmal
ព្រះអាទិត្យ	prəəh 'a: tət	Sonne
ព្រះពាយ	prəəh piyəy	Wind
ព្រះភិរុណ	prəəh phi run	the rain

ចូល coul eindringen, betreten (vgl. ចូល ចិត្ត coul cet *das Herz betreten, lieben*)

តាម ta:m durch

ចន្លោះ tcha:nlo^uH Spalte, Öffnung, Intervall ... („Loch“)

មុង mong Moskitonetz

របស់ robaH von (Besitz, vgl. 1.10, 6.3)

នាង niəŋ Mädchen

ស៊ូបិន sobəŋ Traum ; ឃើញ (XöJ) k^höñ sehen, erkennen (8.4)

ពាក្យ pi-ə(k) oder pie' (8.2) Wort (Bakjy)

ដែល dael *das, welches*

រៀន riəŋ lernen; នឹង រៀន nöŋg riəŋ wird lernen (Futurpartikel, 5.6)

សរសេរ so:(r)say(r) schreiben (8.2)

លើ lö: über, an, auf... (3.6)

ក្តារ ឆ្នុន kda: chnuəŋ Tafel (kda: Brett,Ebene, 8.2 ; chnuəŋ Spur, Schirm, Tablett...)

ថ្ងៃ ស្អែក t^hngai s'aek morgen (6.6)

ប្រហែល prohael vielleicht (9.7); ពាក្យ pi-ə(k) oder pie' (8.2) Wort

ស្ករ ត្នោត skə tnaot Zucker aus der Zuckerpalme

ប្រថ្ងៃវ praciev Fledermaus

ពស់ puaH Schlange

អរគុណ åkun Danke; ពុក puk Vater ; ម៉ែ mai Mutter

តា ta: Großvater; យាយ yiay Großmutter (allg. alte Frau)

ប្រហែល prohael vielleicht; រឺ ក៏ beide Zeichen bedeuten oder. ក៏ ka: also, dann...

erzeugt man mit k und Shift 8 . Für រឺ rü benutzt man –mit Taste R- das Zeichen ឬ.

តែងតែ taengtae immer; ចង់ cəng wollen

ឈ្មោះ: c^hmuəH (QjmÖ oder QojmH) Name; របស់ នាង robaH nieng
Besitz des Mädchens d.h. ihren

Noch eine **Übung**: Übertragen Sie den Namen des Autors, *Frederick Lipp*, in Khmerschrift:

Hilfen: Aus 7.7 wissen wir, dass man *f* mit hjv = ហ្ស transkribiert → *fre* = ហ្ស្រ

Für *rick* schreiben wir einfach រីក្រី. Also: *Frederick* = ហ្ស្រដេរីក្រី (hjvjrederik)

Die beiden *p* in *Lipp* umschreiben wir mit លី → *Lipp* = លីល

Auf ähnliche Art können Sie es mit Ihrem Namen versuchen! Der ganze Vorgang erinnert an die Übertragung des Namens in Hieroglyphen. Für *Frederik* liefert der Link <http://hieroglyphs.net/0301/cgi/pager.pl?p=42> das folgende Ergebnis:

frederick.

Generated at Hieroglyphs.net.

Noch schöner macht es <http://www.eyelid.co.uk/hieroglyphic-typewriter.html>, sogar bunt und mit Vokalen:

Tastatur:

Nach dieser farbigen Show könnten wir eigentlich noch den Markt in *Phnom Penh* besuchen. Wir öffnen dazu den Link

http://www.seasite.niu.edu/khmer/Reading/intermediate/unit3/lesson3_set.htm

(Erinnern Sie sich, dass wir in 5.5ff schon einmal auf dem Markt waren? Schon der Vokabeln wegen sollten Sie nochmals zurückgehen!)

Der ganze Text wird uns vorgesprochen und mit Vokabeln versehen! Es gibt auch eine englische Übersetzung. Weiter unten sehen Sie alles nochmals, aber mit separierten Wörtern und einem Übersetzungsversuch.

LESSON 3: MARKET IN PHNOM PENH

មេរៀនទី ៣: ផ្សារនៅភ្នំពេញ

មានផ្សារច្រើនណាស់នៅទីក្រុងភ្នំពេញ។ យើងអាចទិញអីវ៉ាន់ បានគ្រប់យ៉ាង។ យើងអាចទិញម្ហូបឆ្អិនស្រាប់ក៏បាន ទិញសាច់និង បន្លែយកមកចម្អិនខ្លួនឯងក៏បាន។ ប៉ុន្តែអ្នកលក់កាត់ថ្លៃខ្ពស់ណាស់។ ដូច្នេះ មុននឹងទិញរបស់អ្វីយើងត្រូវតែតម្លៃសិន។

មេរៀន ទី ៣: ផ្សារ នៅ ភ្នំ ពេញ meriəŋ ti: bay (4.1)

3. Lektion : Der Markt in PhomPenh

Vokabeln (vgl. 5.5-6)

ផ្សារ (pjsar)	psa:	<i>Markt</i>
នៅ	nö ⁱ	<i>in, auf</i>
ច្រើននាស់	craən naH	<i>viele</i>
ទិញ	teñ	<i>kaufen</i>
អីវ៉ាន់ („Ei-one“)	ey- ^u wan	<i>Güter</i>
ទីក្រុង	ti:krəng	<i>Stadt</i>
គ្រប់យ៉ាង	krəp-ya:ng	<i>aller Art</i>
ម្ហូប	maho ^u p	<i>Essen, Speise</i>
ឆ្អិន	c’ən	<i>gekocht sein</i>
ឆ្អិនឆ្អៅ	c’ən c’v:	<i>sehr schöne Frau</i>
ចំអិន	cəm’an	<i>kochen</i>
សាច់	sa(c)	<i>Fleisch</i>
បន្លែ	banlae	<i>Gemüse</i>
ប៉ុន្តែ	pontae	<i>aber</i>
លក់	luə	<i>verkaufen (auch schlafen)</i>
អ្នកលក់	nea(k) luə	<i>Verkäufer</i>
ខ្ពស់	kpu ^o	<i>hoch sein</i>
កាត់	kat	<i>festsetzen</i>
ដូច្នោះ	dutchnä	<i>so, also, daher</i>
មុននឹង	mun-nöng	<i>ehe, bevor</i>
(មុននឹងទៅ	mun-nöng-tö ⁱ	<i>ehe du gehst)</i>
តម្លៃ	to:-tlay	<i>handeln</i>

entweder ... oder ក៏បាន ... ក៏បាន ko ba:n ... ko ba:n

fertig (zubereitet) ស្រាប់ srap; *mitnehmen* យក មក yə:k mək

kochen ចំអិន cəm’an ; *wir selbst* ខ្លួនឯង kluən ’aeng (kluən = *selbst, Seele*
wird oft durch អាត្មា ’a:tma: ersetzt. Vgl. auch 3.6)

- 1 មាន ផ្សារ ច្រើន ណាស់ នៅ ទីក្រុង ភ្នំ ពេញ។
- 2 យើង អាច ទិញ អីវ៉ាន់ បាន គ្រប់យ៉ាង ។
- 3 យើង អាច ទិញ ម្ហូប ឆ្អិន ស្រាប់ ក៏បាន ទិញ សាច់ និង
- 4 បន្លែ យក មក ចំអិន ខ្លួន ឯង ក៏បាន ។
- 5 ប៉ុន្តែ អ្នកលក់ កាត់ ថ្លៃ ខ្ពស់ ណាស់ ។
- 6 ដូច្នោះ មុន នឹង ទិញ របស់ អ្វី យើង ត្រូវ តែ តម្លៃ សិន ។

1. *Es gibt viele Märkte in der Stadt PhomPenh.*
2. *Wir können Güter aller Art kaufen.*
3. *Wir können entweder gekochte und zubereitete Speisen kaufen,*
4. *oder wir können Fleisch kaufen und Gemüse mitnehmen und selbst kochen.*
5. *Aber die Verkäufer setzen die Preise sehr hoch.*
6. *Daher, ehe wir etwas kaufen, müssen wir etwas über den Preis verhandeln.*

Besuch beim Arzt

Wir wechseln das Thema und stellen uns vor, dass wir dem Arzt einen Besuch abstatten wollen. Zur Vorbereitung sehen wir uns die **9. Lektion** im *Contemporary Cambodian* – Kurs des FSI an. (Das **Foreign Service Institute (FSI)** in Washington D.C. hat für die Schulung von Staatsbediensteten bereits vor 40 Jahren einen vollständigen Khmer-Kurs entwickelt. Dieser Kurs ist Public Domain und daher frei im Internet verfügbar.)

1. *Darf ich heute etwas früher weggehen?* lo:k, t^hngai-niH k^hñom som cbap
(habe ich die Erlaubnis...) ceñ (8.4) mun maong bon-tec (4.6) haøy?
លោក ថ្ងៃ (fjgS) នេះ ខ្ញុំ សុំ ច្បាប់ ចេញ មុន ម៉ោង បន្តិច (bnjtic) ហើយ ?

som cbap *um Erlaubnis bitten*; mun maong früher; mun maong bon-tec *ein bisschen früher*; ceñ *weggehen, abfahren* (Vgl. 5.1 für *darf ich bitte ...*)

2. *Warum? Aus welchem Anlass?* mec, miən ka:(r) 'avey? ម៉េច មាន ការ អ្វី ?

Wörtlich: *es gibt Anlass welchen ?*

3. *Ich muss (gehen,) den Arzt besuchen.* ba:t, k^hñom treu töⁱ Cuab Kru: pä:t.
បាទ ខ្ញុំ ត្រូវ (tjrUv) ទៅ ជួប គ្រូ ពេទ្យ (BeTjy). Kru: pä:t *Arzt*
4. *Wo (wohnt) der Arzt, zu dem Sie gehen?* lo:k töⁱ Kru: pä:t 'äNa:?
លោក ទៅ គ្រូ ពេទ្យ ឯណា ?
5. *In Washington.* nöⁱ wá:sintɔn. នៅ វ៉ាស៊ីនតោន

6. *Um wie viel Uhr wollen Sie gehen?* maong ponma:n lo:k cəng töⁱ?
ម៉ោង ប៉ុន្មាន លោក ចង់ ទៅ ?
7. *Nun, vielleicht um 2.30.* ba:t, prəhael maong-pi: kon-laH (vgl.5.8)
បាទ ប្រហែល ម៉ោង ពីរ កន្លះ
8. *Um wie viel Uhr müssen Sie (gehen,)ihn treffen (wörtlich!).*
lo:k treu töⁱ Cuab koat maong ponma:n?
លោក ត្រូវ ទៅ ជួប គាត់ (Katä) ម៉ោង ប៉ុន្មាន ?
9. *Um 2.30, aber (tae) ich will etwas früher (Satz 1) eintreffen (töⁱ dəl).*
maong bey kon-laH, tae k^hñom cəng töⁱ dəl mun maong bən-tec.
ម៉ោង បី កន្លះ តែ ខ្ញុំ ចង់ ទៅ ដល់ មុន ម៉ោង បន្តិច (bnjtic)
10. *Gut (miən 'avey)! Sie können gehen (töⁱ cəh)! Und Sie brauchen nicht (mən bac) zurück zu kommen (trəlap = zurück mo:k viñ 8.7)! trəlap töⁱ viñ zurück zu gehen*
មាន អ្វី (OK)! ទៅ ចុះ ហើយ មិន បាច់ ត្រឡប់ (tjrlbä) មក វិញ ទេ ។
11. *Danke schön.* ba:t akun. បាទ អរគុណ ។

Anmerkungen

Die Anmerkungen in FSI 9.74ff beziehen sich auf Gegenstände, die wir schon in den ersten Lektionen besprochen haben – sie sind also eine sehr gute Wiederholung!

1. Das Verb *müssen* treu ត្រូវ (3.3) hat zwei *Verneinungen* (3.5). Normalerweise verneint man *müssen* treu ត្រូវ mit mən bac មិនបាច់ *nicht nötig*, Satz 10, z.B.:

គេ មិន បាច់ និយាយ អង់គ្លេស ទេ ព្រោះ (BjroH) ខ្ញុំ រៀន ខ្មែរ ហើយ

ke: mən bac niyey ɔng-gle: te: pruah k^hñom riən k^hmae haəy

Sie brauchen nicht Englisch zu reden, denn ich habe schon Khmer gelernt.

Manchmal verneint man ត្រូវ mit mən treu មិន ត្រូវ, z.B.:

គេ មិន ត្រូវ ចាំ នៅ នេះ warden ចាំ cam

ke: mən treu cam nöⁱ niH

Sie brauchen hier nicht zu warten.

2. Über die verschiedenen Arten, „ist“ zu übersetzen, haben wir schon in 2.7 gesprochen. Hier sind noch einige Beispiele:

គាត់ ជា គ្រូ ពេទ្យ (BeTjy).

Koat Cia Kru: pä:t

Er ist (ein) Arzt.

Die *Verneinung* von ជា haben wir in 2.5 besprochen: mən mə:n ... te:

គាត់ មិន មែន ជា គ្រូ ពេទ្យ ទេ

Koat mən mɛ:n Cia Kru: pä:t te:

Er ist kein Arzt.

Man kann nicht einfach sagen: **mən Cia ... te:**

Hier sind noch einige **Aufgaben:**

1. *Wie lange haben Sie auf den Arzt gewartet?*
2. *Ich habe eine Stunde auf den Arzt gewartet .*
3. *Lernen Sie gern Khmer?*
4. *Ich tue es nicht gern, aber ich muss (es)/will (es) lernen.*
Für *müssen* kann man *treu te:* ត្រូវ ទេ oder einfach *treu* ត្រូវ verwenden.

Antworten:

1. lo:k cam Kru: pä:t ponma:n maong? លោក ចាំ គ្រូ ពេទ្យ ប៉ុន្មាន ម៉ោង ?
2. k^hñom cam Kru: pä:t m^oy maong. ខ្ញុំ ចាំ គ្រូ ពេទ្យ មួយ ម៉ោង
3. lo:k coul-cet riən phiəsa: k^hmae? លោក ចូលចិត្ត រៀន ភាសា ខ្មែរ?
4. k^hñom mən coul-cet te: , tae k^hñom treu te: ខ្ញុំ មិន ចូលចិត្ត ទេ , តែ ខ្ញុំ ត្រូវ ទេ (តែ ខ្ញុំ ចង់ 5.2) រៀន ។

Zum Schluss eine ausführliche Tondatei wichtiger Wörter:
http://famdliflc.lingnet.org/products/khmer/kh_bc_LSK/default.html

